

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

1/S-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/1 (5) - 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahammadovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafuz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo‘limi psixologik xizmat boshlig‘i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po‘latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo‘tayeov Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro‘yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo‘yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Мадреймов Фархат Махсетбаевич</i> СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА В КАРАКАЛПАКСТАНЕ В 1920-1924 ГОДАХ	12-18
<i>Алимджанов Бахтиёр Абдихакимович</i> АНТРОПОЛОГИЯ ИМПЕРСКОЙ ВЛАСТИ: ХАКЕНТСКИЕ ЗЕМЛИ И АДВОКАТ С. ЛАПИН	19-23
<i>Чориев Шохрух Холтура угли</i> ИСТОРИОГРАФИЯ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТУРКЕСТАНСКОГО ГЕНЕРАЛ- ГУБЕРНАТОРСТВА В 40-90-Е ГОДЫ ХХ ВЕКА	24-35
<i>Najmiddinov Boburmirzo Zuhridin o'g'li</i> SOVET HOKIMIYATINING 1917-1943-YILLARIDA O'ZBEKISTON SSR DA AMALGA OSHIRGAN DINIY SIYOSATI	36-43
<i>Esonova Nilufar</i> SANOAT SOHASIDA XALQARO HAMKORLIK MUNOSABATLAR TARIXINING O'RGANILISHI: TAHLIL VA NATIJALAR (1991-2018-YILLAR)	44-47
<i>Qarshiyev Ahmad, Jumayev Abdimo'min, Bebitov Maqsud</i> DENOV BEKLIQIDA MAVJUD JOY NOMLARIGA OID MULOHAZALAR	48-55
<i>Qurbonov Abbas</i> MUSTAQILLIKNING DASTLABKI YILLARIDA QASHQADARYODA YENGIL SANOAT SOHASIDA AMALGA OSHIRILGAN ISLOHOTLAR VA ULARNING NATIJALARI	56-59
<i>Abduraimova Sabohat Ergash qizi</i> BUXORO AMRLIGI DAVRIDA CHIROQCHI BEKLIQI AHOLISINING TURMUSH TARZI	60-65

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Karjavova Xurshida Abdumalikovna</i> MAHALLA INSTITUTINING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	66-73
<i>Pardayev Erkin Egamberdi o'g'li</i> XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA SIFATNI BOSHQARISHNING INNOVATSION USULLARI	74-82
<i>Palvanbayev Umidbek O'ktam o'g'li</i> O'ZBEKISTON POCHTA BOZORIDA XUSUSIY POCHTA KORXONALARINING TUTGAN O'RNI (BTS, DMS, EMU POCHTALARI MISOLIDA)	83-86
<i>Чинорова Шаходат Мансур кизи, Нормуродов Хусан Эшмахматович</i> ЗНАЧЕНИЕ ТАРГЕТИРОВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ	87-93
<i>Gabriel Ayodeji Ogunmola</i> GREEN BONDS: FINANCING RESOURCE CONSERVATION FOR A SUSTAINABLE FUTURE IN FARMING IN UZBEKISTAN	94-108

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Rashidova Dilfuza Ganievna</i> XIX ASR O‘ZBEK SHOIRALARINING IJODIDA GUMANISTIK G‘OYALAR VA IJTIMOY-FALSAFIY QARASHLAR	109-113
<i>Ochilova Nigora Ruzimuratovna</i> GENDER TENGLIGINI TA‘MINLASHNING IQTISODIY-IJTIMOY OMILLARI	114-118
<i>Samadov Jonmurod</i> JALOLIDDIN RUMIY ASARLARIDA FALSAFIY TUSHUNCHALAR VA ULARNING ILMIY–METODOLOGIK TAHLILI	119-123
<i>Kdirbaev Baxadir Berdaxovich</i> AXBOROT JAMIYATI VA MEDIA-MADANIYATNING NAZARIY-FALSAFIY TUSHUNCHASI	124-131
<i>Kurbanbaeva Ulbosin Jumag‘alievna</i> EKOLOGIK XAVFSIZLIK TUSHUNCHASINING MOHIYATI VA XUSUSIYATLARI	132-136
<i>Narzukulova Ferangiz Rustamjonovna</i> ILMIY TIL VA FALSAFIY TERMINOLOGIYA: SHAKLLANISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	137-141
<i>Xolmirzaev Xurshid Nakibillaevich</i> IJTIMOY-KASBIY FAOLIYAT JARAYONIDA SUN‘IY INTELLEKTNING INSON SALOHIYATIGA TA‘SIRI	142-148
<i>Султанов Бахтиёр Бахтиёрович</i> ОБРАЗ ФИЗИЧЕСКОЙ РАЗВИТОЙ, ГЕРОИЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ В ЭПОХУ АНТИЧНОСТИ	149-153
<i>Bozorov Suxrob Komilovich</i> MA‘NAVIY TRANSFORMATSIYANING ISTIQBOLLARI: INNOVATSION G‘OYA VA LOYIHALAR	154-157
<i>Kimsanbayeva Shaxnoza Bakridinovna</i> MILLIY O‘ZLIK VA DINIY BAG‘RIKENGLIK: ZAMONAVIY JAMIYATDAGI O‘ZARO TA‘SIRLAR	158-163
<i>Muxamedjanova Lalixon</i> GLOBALASHUV VA MADANIYATLARARO ARALASHUV	164-172

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Isanova Feruza Tulqinovna</i> INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDAGI XALQARO HUQUQ SOHASIGA OID LEKSIK BIRLIKLARNING DIAKRON TADQIQI	173-180
<i>Mahmudova Umida Ural qizi</i> INTERNET DISKURSIDA FOYDALANILADIGAN EMOJILARNING LISONIY VA MADANIY JIHATLARI	181-189
<i>Madalov Navruz Ergashevich</i> IMPORTANT SUBJECTS OF COMPARATIVE AND CONTRASTIVE PHILOLOGICAL STUDIES AND TRANSLATION DIFFICULTIES OF STRUCTURAL–SEMANTIC MODELS OF PROVERBS	190-194
<i>Ubaydullayev Normuhammad Xasanovich</i> XOTIRANOMALARDA ZAMON VA MAKON MASALASI	195-198

<i>Ochilova Habiba Akramovna</i> ISSUES IN THE CLASSIFICATION OF QUESTION SENTENCE TYPES IN LINGUISTICS ...	199-207
<i>Muxammadiyeva Mashxura, Amirqulova Gulxayo</i> FILOLOGIK TADQIQOTLARNING ZAMONAVIY TIBBIY TARJIMA VA TALQINGA TA'SIRI	208-213
<i>Karabaeva Barno Bobir qizi</i> A COMPARATIVE ANALYSIS OF METAPHORICAL EXPRESSIONS REFLECTING PERCEPTION IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	214-219
<i>Axunbabaeva Narqiza Hamidjanovna</i> ЛИНГВОПРАГМАТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПЕРЕВОДОВ ИСТОРИЧЕСКИХ И АРХАИЧНЫХ СЛОВ В ДОКУМЕНТАЛЬНО-ИСТОРИЧЕСКОЙ ПОВЕСТИ «ВЛАСТИТЕЛЬ СЕМИ СОЗВЕЗДИЙ»	220-226
<i>Turdaliyeva Shahnoza O'ktamovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI SON-GIBRID MAQOLLARNING LEKSIK-SEMANTIK TAHLILI	227-236
<i>Mansurova Shohista Isroilovna</i> OT OBRAZI TUSHUNCHASI (ZAMONAVIY O'ZBEK VA JAHON ADABIYOTI MISOLIDA)	237-241
<i>Davranov Akmal Akramjonovich</i> IJTIMOIY TENGLIK TUSHUNCHASI (INGLIZ UTOPIYALARI VA O'ZBEK DOSTONLARI MISOLIDA)	242-246
<i>Yuldasheva Aziza Yuldashevna</i> TARJIMASHUNOSLIKDA PRAGMATIKANING O'RNI	247-252
<i>Mirvaliyeva Malika Zoid qizi</i> SEMANTIKANING TARJIMADAGI AHAMIYATI	253-257
<i>Sidiknazarova Zulfiya Mirsharapovna</i> JADID ADABIYOTI VA MODERNIZATSIYA JARAYONLARI	258-262
<i>Ruzibayeva Aziza Kahramanovna</i> THE MOOD OF LONGING FOR FREEDOM IN THE AGE OF BYRON	263-266
<i>Narzikulova Rayhona Ahmadovna</i> THE PRAGMATIC FUNCTIONS OF IRONY	267-271
<i>Najmiddinov Muhammadjon</i> O'ZBEK TILIDA KO'P MA'NOLILIK, SINONIMIYA, OMONIMIYA VA ULARNING ELEKTRON TEZAVURUSDA AKS ETISHI	272-278
<i>Achilov Oybek Rustamovich</i> LEKSIK-SEMANTIK DEVIATSIYA ILGARI SURISH VOSITASI SIFATIDA	279-284
<i>Tashpulatova Mukambar Axmetovna</i> KOMPYUTER LINGVISTIKASI VA SUN'IY INTELLEKTNING TILGA TA'SIRI	285-289
<i>Normamatov Farrux, Toshpo'latova Xusniya</i> GLOBAL KESIMDA INGLIZ MADANIYATINING LINGVOKULTUROGIK JIHATLARI	290-293
<i>Shonazarova Gulnoza, Madiyeva Madina</i> THE ROLE OF INTERNET RESOURCE IN IMPROVING TEACHING FOREIGN LANGUAGE: METHODOLOGICAL ANALYSIS AND PRACTICAL RECOMMENDATIONS	294-297

<i>Jo'rayeva Lola Tolibdjonovna</i> IJTIMOIY TARMOQLARDA NEOLOGIZMLARNING BUGUNGI KUNDAGI QO'LLANILISHI	298-302
<i>Saitxanova Aziza Xolmuxamedovna</i> TA'M VA TIL O'RTASIDAGI MUVOZANAT: TAOM DISKURSINING TARJIMA QIYINCHILIKLARI VA YECHIMLARI	303-307
<i>Axmedov Shaxzod, Nazarov Vafokul</i> NEOLOGIZMLAR TADQIQI TARIXIGA DOIR	308-312
<i>Mustafayeva Sojida Ulashevna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARDA MERONIMIK MUNOSABATLI SO'ZLARNING LEKSIKOGRAFIK TALQINLARI	313-321
<i>Buriyeva Muxayyo Zokir qizi</i> COMPARATIVE ANALYSIS OF MEAT IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	322-326
<i>Berdiqulova Shaxnoza Ruziqulovna</i> YORDAMCHI SO'ZLARNING SHAKLIY XUSUSIYATLARIGA KO'RA TURLARI VA YASALISHI: BOG'LOVCHILAR	327-330
<i>Shokirova Gulbahor Alimovna</i> NEMIS TILINI O'QITISHDA YANGI YONDASHUVLAR	331-334
<i>Najmidinova Nafisa Ulja qizi</i> O'ZBEK TILIDA SO'ZLASHUVCHILARGA ITALYAN TILINI O'RGATISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	335-339
12.00.00 - YURIDIK FANLAR	
<i>Утемуратов Махмут Ажимуратович</i> СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ТРАНСФОРМАЦИИ ПРАВА (ОТ ТРАДИЦИОННОГО К ЦИФРОВОМУ ПРАВУ)	340-344
<i>Masadikov Sherzodbek</i> ENFORCEMENT OF ARBITRATION AGREEMENT UNDER UZBEK LAW	345-351
<i>Alieva Kamola Ravshanovna</i> ONLINE GENDER-BASED VIOLENCE IN UZBEKISTAN: GAPS IN LEGISLATION AND THE PATH FORWARD	352-363
<i>Utebaev Salamat Maqsetbay o'g'li</i> KONTRABANDA UCHUN JAVOBGARLIK TO'G'RISIDAGI QONUNCHILIK EVOLYUTSIYASI: TARIXIY-HUQUQIY TAHLIL	364-372
<i>Ходжаева Ширин</i> ЮРИДИЧЕСКАЯ ПРИРОДА ВСЕМИРНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В СИСТЕМЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА	373-378
<i>Каюмова Асаля Султномуродовна</i> ЭЛИТА ИНДУСТРИИ ВЕНЧУРНОГО КАПИТАЛА	379-384
<i>Mirzaraximov Baxtiyor, Shokirov Bobur</i> ZAMONAVIY TASHKILOTLARDA KIBERXAVFSIZLIK STRATEGIYALARINING SHAKLLANISHI VA SAMARADORLIGI: MA'LUMOTLARNI HIMOYA QILISH CHORALARINING RIVOJLANISHI VA NATIJADORLIGI TAHLILI	385-392

<i>Суннатиллаева Сарвиноз Иззатулло кизи</i> ДИСКРЕЦИОННЫЕ ПОЛНОМОЧИЯ В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ И СОВЕТЕ ЕВРОПЫ: ПРЕДЕЛЫ, КОНТРОЛЬ И СУДЕБНАЯ ПРАКТИКА	393-400
<i>Dilboboyev Nozimbek</i> CHET ELLIK INVESTORLARNING HUQUQIY MAQOMI HAMDA ULARNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH BO'YICHA IMTIYOZ VA PREFERENSIYALAR BERISH	401-406
<i>Raximbayev O'tkir Fayzullayevich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDAGI QONUNCHILIKNI TAKOMILLASHTIRISH MASALASIGA NAZAR	407-414
<i>Ubaydullayev Abror Qutpilla o'g'li</i> HOZIRGI ZAMON ISLOM MOLIYA HUQUQI VA AN'ANAVIY HUQUQIY TIZIMLAR O'RTASIDAGI QIYOSIY-HUQUQIY TAHLIL VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	415-423
<i>Zokirov Sardorjon Karimjon ugli</i> PROCEDURAL FEATURES OF PARTICIPATION DEFENSE COUNSEL AT THE PRELIMINARY INVESTIGATION	424-430
<i>Axmedova Guliruxsor Ravshanovna</i> BOLANI OLIB BERISH VA UCHRASHTIRISH BILAN BOG'LIQ ISHLARNI KO'RIB CHIQISH BO'YICHA SUD VA HUQUQIY AMALIYOTNING DOLZARB MUAMMO VA YECHIMLARI	431-436
<i>Zoilboyev Javlon Karimjon o'g'li</i> MA'MURIY SUD ISHLARINI YURITISHDA QONUNIY KUCHGA KIRGAN SUD HUJJATLARINI YANGI OCHILGAN HOLATLAR BO'YICHA QAYTA KO'RISH YUZASIDAN ISH YURITISH MAZMUNI	437-441
<i>Hakimov Sunnat Furqat o'g'li</i> SPORT JAMOAT BIRLASHMALARINING HUQUQIY TAHLILI	442-445
<i>Файзиев Фарход Фуркат угли</i> ЗНАЧИМОСТЬ ЭЛЕКТРОННОЙ ТОРГОВЛИ В СОВРЕМЕННЫХ ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫХ УСЛОВИЯХ	446-452
<i>Файзиева Гулрух Мухаммади кизи</i> МЕХАНИЗМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРАВА НА НЕПРИКОСНОВЕННОСТЬ ЖИЛИЩА	453-459
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Polvonov Baxtiyor Zaylobidinovich</i> TIBBIYOT UNIVERSITETLARIDA «MODDALARNING NURLANISH SPEKTRINI O'RGANISH» MAVZUSINI IT TECHNOLOGIYALAR ASOSIDA NAMOYISH ETISH MASALALARI	460-466
<i>Hamdamova Nozima Muqimovna</i> BO'LAJAK TECHNOLOGIYA FANI O'QITUVCHISI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI	467-475
<i>Zulfixarov Ilxom Maxmudovich, Zulfikorova Munajat Mirzaxmatovna</i> IQTISODIY-IJTIMOYIY GEOGRAFIK BILIMLAR BERISHDA MATEMATIK METODLARDAN FOYDALANISH	476-481
<i>Qurbonova Nigina Boboxo'jayevna</i> ESDALIKLAR — SADRIDDIN AYNIYNING UMR VA XOTIRA KITABI	482-488

<i>Toshtemirova Saodat Abdurashidovna</i> KLAUSTER TIZIMIDA TARIX FANLARINI O'QITISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI	489-494
<i>Inoyatov Odiljon Sabitovich</i> TEKISLIK LARNING O'ZARO PARALLELLIGI	495-500
<i>Жумамуратова Аибахар Нурмуханбетовна</i> СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ КОГНИТИВНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НА ОСНОВЕ МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫХ СВЯЗЕЙ	501-508

Received: 15 February 2025
Accepted: 20 February 2025
Published: 25 February 2025

Article / Original Paper

REFORMS IMPLEMENTED IN THE FIELD OF LIGHT INDUSTRY IN KASHKADARYA IN THE EARLY YEARS OF INDEPENDENCE AND THEIR RESULTS

Kurbanov Abbas

head teacher,
Economy and pedagogy University, Karshi

Abstract. This article provides a scientific analysis of the reforms and their results implemented in the light industry sector in the southern region of Uzbekistan, Kashkadarya, in the early years of independence.

Keywords: Kashkadarya, light industry, textile, food, chemical industry, factory, infrastructure, enterprise, factory.

MUSTAQILLIKNING DASTLABKI YILLARIDA QASHQADARYODA YENGIL SANOAT SOHASIDA AMALGA OSHIRILGAN ISLOHOTLAR VA ULARNING NATIJALARI

Qurbanov Abbas,

katta o'qituvchi,
Iqtisodiyot va pedagogika universiteti, Qarshi
E-mail: qurbanov@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada mustaqillikning dastlabki yillarida O'zbekiston janubiy viloyati Qashqadaryoda yengil sanoat sohasida amalga oshirilgan islohotlar va ularning natijalari ilmiy asosda tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Qashqadaryo, yengil sanoat, to'qimachilik, oziq-ovqat, kimyo sanoati, zavod, infrastruktura, korxonalar, fabrika.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI1Y2025N07>

O'zbekiston Respublikasining yirik viloyatlaridan biri bo'lgan Qashqadaryoda istiqlol yillarida yangi-yangi sanoat korxonalarini bunyod etildi. Sanoat tarmog'i kengayib, xalq xo'jaligining yetakchi tarmog'i bo'lgan sanoatda mehnat qilayotgan yuz minglab malakali muhandislar va ishchi-xizmatchilar bunyodkor va yaratuvchilik mehnatiga bag'ishlangan tarixiy asarlar yozish, ilmiy tadqiqot ishlari olib borish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Vaholanki bu mavzu keng yoritishga arxiv va boshqa manbalarda yetarli darajada materiallar mavjud.

Qarshi tikuvchilik ishlab chiqarish birlashmasi gazmoldan tortib tikuv mashinalarigacha Ivanova, Xerson, Shuya, Barnaul kabi shaharlardan olardi. Ammo Ivanova viloyatidagi barcha to'qimachilik fabrikalari O'zbekiston paxta tolasi bilan ishlayotganligiga qaramasdan ular gazmolni Rossiya hududidan O'zbekistonga chiqarganligi uchun mahsulot narxiga 5 foiz miqdorda ustama 30 foiz miqdorda soliq qo'shdilar. Xuddi shuningdek, gazmolni tashishga ketgan xarajat ham korxonalar hisobidan to'lanadi.

Shunga qaramasdan fabrika jamoasining fidokorona mehnatlari tufayli 1991-yilda 69 526 ming soʻmlik tovar mahsuloti tayyorlandi (reja 105,8 foiz), 59 672 ming soʻmlik mahsulot shartnoma boʻyicha isteʼmolchilarga yetkazib berildi. Yalpi koʻylak ishlab chiqarish 93,2 foiz, yaʼni 4 857 ming donaga, shu jumladan, bolalar koʻylaklar ishlab chiqarish 100,8 foiz, yaʼni 2 508 ming donaga uddalandi [1, 47].

Yillik rejadagi nisbatan 352 ming dona oʻtgan yildagiga nisbatan esa 319 ming dona yalpi koʻylak mahsulotlari kam ishlab chiqarildi. 6 523 ming soʻm oʻrniga 5 396 ming soʻmlik foyda olindi (reja 82,7 foiz). Tovar mahsulotining tannarxi rejadagi 59 189 ming soʻm oʻrniga 55 930 ming soʻmni, 1 soʻmga qilingan harakat esa 90 tiyin oʻrniga 92,07 tiyinni tashkil qiladi.

1991-yil “Hujum” badiiy buyumlar fabrikasida 1 418 dona sanam, 1 951 dona chizma qoʻlga toʻqilgan doʻppilari, 116 345 dona mashinada tikilgan Iroqi doʻppi, 1 205 dona bolalar (236 foiz), 894 dona ayollar (100,4 foiz) nimchalari, 26277 dona xalat, 19,4 ming kvadrat metr gilam va gilam mahsulotlari ishlab chiqarildi [2, 104].

Tikuvchilik buyumlari ishlab chiqarish 104,1 foiz, yaʼni 7 139 ming soʻmga, yalpi mahsulot ishlab chiqarish esa 113,5 foiz, yaʼni 12 923 ming soʻmga uddalandi. Fabrikada 1 320 kishi mehnat qildi. Har bir kishi hisobiga 10380 soʻmlik mahsulot ishlab chiqarilardi. Shu yil fabrikaning 1 030 chevar xotin - qizlardan iborat 10 ta brigadasi oʻz uyularida mehnat qilib, rejadagi 4 151,3 ming soʻmlik oʻrniga 4350,3 ming mahsulot ishlab chiqardilar.

700 dan ziyod kishi mehnat qilayotgan Nishon paxta tozalash zavodida 1991-yil samarali yakunlandi. Shu yili zavod jamoasi rejaga muvofiq 95 mln. 820 ming soʻmlik xom ashyo ishlab chiqarishi kerak edi. Amalda esa 115 mln. 264 ming soʻmlik mahsulot ishlab chiqarilib, isteʼmolchilarga joʻnatildi [3, 53].

Shuningdek, Nishonlik paxta tozalovchilar paxta tozalash zavodlaridagi chiqitlardan foydalanish mumkinligini Yaponiya sanoatchilari tajribasi asosida oʻrganishdi. Bu tajribani ishlab chiqarishga joriy qilish maqsadida 1991-yil Toshkent toʻqimachilik instituti bilan Nishon paxta tozalash zavodi hamkorlikda oʻlik paxtani qayta ishlovchi fabrika qurilish ishlari boshlab yuborildi.

Gʻuzor paxta tozalash zavodi mehnatkashlari 1991-yilda unumli mehnat qilib, quvonchli natijalarga erishdi. Shu yili zavodda 13 039 tonna tola ishlab chiqarildi. Yillik rejaga nisbatan 139 tonna, tola koʻp ishlab chiqarildi. Zavodda 226 kishi mehnat qilib 454 046 soʻmlik mahsulot ishlab chiqarildi [4, 23].

Vohaning Usmon Yusupov (hozirgi Mirishkor) tumanidagi Jeynov paxta tozalash zavodida tola ajratuvchi va paxtani iflosliklardan tozalovchi sex kengaytirilib, unga yangidan 4 ta “CHX-5” mashinalari montaj qilindi. Bu yangi mashinalar ish unumdorligini bir yarim baravariga oshirdi. Chunki eski “RX-01” mashinasining tozalash darajasi 25 foiz boʻlsa, bu koʻrsatgich “CHX-5” mashinasida 85 foizni tashkil etdi. Mana shunday tadbirlar sharofati bilan zavodda tola ishlab chiqarilgan boʻlsa, 1991-yilga kelib bu koʻrsatgich 900 tonnaga yetdi. Jeynov paxta tozalash zavodidan 1991-yilda toʻqimachilik korxonalarida 6 ming tonnaga yaqin sifatli paxta tolasi sotib oldilar.

Bu yuqori koʻrsatgichlarga erishishdan zavodning 185 kishilik jamoasi orasida Islom Toshev boshliq ishlab chiqarish brigadasi aʼzolarining xizmati katta boʻldi. Mazkur brigada aʼzolari kunlik va oylik rejalarini 12-130 foizga uddaladilar. Ayniqsa, Jumaboy Xamroyev, Arslonqul Ergashev, Chori Choʻliyev, Soboxat Safarova, Ravshan Choriyev, Yomgʻirboy Abdullayev singari mohir ishchilar oʻz mehnat tashabbuslari bilan boshqalarga ibrat boʻldilar.

Qashqadaryo viloyatidagi 12 ta paxta tozalash zavodlarida 1991-yilda bir kunda 2 000 tonnadan ziyodroq paxta qayta ishlanib, 650-700 tonna tola, 1 200 tonnadan ko'proq chigit ishlab chiqarildi [5, 73].

Umuman viloyatda ishlab chiqarilayotgan yengil sanoat mahsulotlarining 73 foizi paxta tozalash sanoati korxonalari hissasiga to'g'ri keldi.

1990-yil Yakkabog' don mahsulotlari korxonasida bir kunda 100 tonna yem tayyorlash quvvatiga ega bo'lgan yem tayyorlash sexi ishga tushirildi. Yangi sexning ishga tushishi natijasida korxonalar kombinatga aylandi va yiliga 40 ming tonna un bilan birga 30 ming tonna miqdorida sifatli chorva bob omixta yem ishlab chiqara boshladi. Yirik rejalar ortig'i bilan uddalanishi natijasida kombinat 1990-yil 1 mln. 338 ming so'mga yetdi [6, 73].

Bozor iqtisodiyoti talablardan kelib chiqib yakkabog' don mahsulotlar kombinati jamoasi ishbilarmonlari 1991-yil aprel oyida kombinat qoshida makaron sexini ishga tushirdilar. Bu bilan Qashqadaryo viloyati sanoatida birinchi marta makaron mahsulotlari tayyorlash yo'liga qo'yildi. Yangi makaron sexida dastlab 14 kishi mehnat qilib, ular bir smenada 400 kilogrammgacha mahsulot tayyorladilar. Bu ko'rsatgichni keyin 5 tonnaga yetkazish maqsadida yangi liniya qurildi.

Shahrisabz vino-aroz zavodining 345 kishilik jamoasi tomonidan har yili bu yerda "Kesh", "Oqsaroy", "O'zbekiston", "Musqat", "Shahrisabz" singari 15 xildan ortiq mahsulot tayyorlanmoqda.

1990-yil ushbu zavodda 1 mln. dikolitr sharob (vino), 700 ming dikolitr aroq ishlab chiqarilib, bu sohadagi yillik rejalar oshirib uddalandi va 18 mln. so'm sof foyda olindi [7, 73].

Shuningdek, zavodda tadbirkorlik bilan, uzoqni o'ylab xorij texnologiyasini ishlab chiqarishga keng joriy etish va bu bilan mahsulot turini ko'paytirishga, sifatini yaxshilashga katta e'tibor berildi. Jumladan, 950 ming so'mga Shvetsiyaning "Alfa-Laval" firmasidan shinni ishlab chiqaradigan uskunalar sotib olib o'rnatildi va 1991-yilda vino-aroz mahsulotlaridan tashqari 200 tonna olma va 300 tonna uzum shinnisi tayyorlandi. Shinning katta qismi Chexoslovakiyaga sotildi va o'ziga 140 tonna spirt olindi. Chunki Ukraina, Rossiya zavodga spirt keskin kamaytirgan edi. Qarshi sut kombinatida 1992-yilda 229 mln 774 ming so'mlik sut va sut mahsulotlari ishlab chiqarildi. Kombinatar jamoasining fidokorona mehnatlari tufayli 1992-yil savdo do'konlariga 1580 tonna sariyog', 11 744 tonna sut, qatiq mahsulotlari, 150 tonna brinza, 23 t pishloq, 862 t yog'siz sut mahsulotlari yetkazib berildi va bu sohadagi rejalar oshirib uddalandi. Biroq bozor iqtisodiga oddiy munosabati bilan sut-qatiq mahsulotlarining ham narxi oshganligi sababli kombinatda ishlab chiqarilgan mahsulotlarning ayrimlari savdo do'konlarida ba'zan turib qoldi.

1995-yilda Qashqadaryo viloyatida davlat tasarrufidan chiqarilgan korxonalar soni 2 557 tani tashkil etdi. Ularning 187 tasi yoki 80,4 foiz xususiy va 313 tasi yoki 12,2 foiz mulkchilikning jamoa va boshqa turlariga aylantirildi shu yili viloyat iqtisodiyotiga nodavlat sektori ulushi 90 foizni tashkil etdi. Ularda jami mehnat qiluvchilarning 64 foiz band bo'ldi hamda ular tomonidan jami ish turlari va xizmatlarning 66 foziga yaqini bajarildi [8, 73].

Qarshi shahri — viloyatning ma'muriy, iqtisodiy va madaniy markazi bo'lib, u Qarshi vohasining markazida, Qashqadaryo daryosining qirg'og'ida, xalqaro temir yo'l va avtomobil yo'llarining kesishuv joyida joylashgan.

Shaharda Qarshini Moskva, Toshkent va Andijon shaharlari bilan bog'lovchi aeroport mavjud. Qarshi — Toshkent, Qarshi — Samarqand, Qarshi- Buxoro yo'nalishlari bo'yicha shuningdek, tuman markazlariga doimiy yo'nalishli taksi va avtobuslar qatnovi yo'lga qo'yilgan.

Qarshi shahrida 62 ta mahalla mavjud bo'lib, bu yerda istiqomat qiluvchi 227,7 ming kishidan mehnatga layoqatli aholi soni 133,0 ming kishini tashkil etadi. Shuningdek shaharda 45 ta o'rta umumta'lim maktabi, 43 ta bolalar bog'chasi, 15 ta kollej, 3 ta oliy o'quv yurti va 5 ta akademik litsey faoliyat ko'rsatmoqda. Ushbu raqamlardan ko'rinib turibdiki, viloyat markazi bo'lgan shaharda mutaxassis — kadrlar tayyorlashga katta e'tibor qaratilmoqda.

Tumanning sanoat salohiyati bitta yirik korxonada "O'zpxatasanoat" birlashmasi negizidagi «Paxta tozalash» OAJ va oltita kichik korxonada bilan tashkil etilgan bo'lib, ular faoliyatining asosiy yo'nalishiga paxta tolasi, shuningdek, tomat pastasi, non mahsulotlari, tikuvchilik mahsulotlari kabilar kiradi.

Ayni paytda tumanda kichik biznes korxonalarini soni 4605 taga yetib, o'tgan yilning shu davriga nisbatan 11,8 foizga o'sdi. Kichik biznes korxonalariga 508 mln so'm kredit mablag'lari berildi. Mahalliy budjetga olti mlrd 217 mln so'm mablag' tushirilib, o'tgan yilga nisbatan 947,4 mln so'mga ko'paydi.

2007-yilgi hisobot davrida tumanda yalpi ichki mahsulot ishlab chiqarish hajmi 9,1 foizga oshirildi. Sanoat mahsulotlari 32,6 mlrd so'mni, xalq iste'mol mollari ishlab chiqarish qariyb 1,5 mlrd so'mni, qishloq xo'jalik mahsulotlari ishlab chiqarish 71,7 mlrd so'mni, eksport bo'yicha tashqi savdo aylanmasi 20,0 mln AQSH dollarini tashkil qildi.

Lekin, shu bilan birga, sanoat sohasida, yuqori texnologiyalari talab etadigan zamonaviy ishlab chiqarish tarmoqlarini tashkil etishda innovatsion va nanotexnologiyalar, farmakologiya va farmatsevtika, axborot kommunikatsiya tizimi, biotexnologiya, muqobil energetika turlaridan foydalanish sohasida muxtasar aytganda, ilg'or ilm-fan yutuqlariga asoslangan kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishga keng yo'l ochib berish zarur zero kichik biznes va xususiy tadbirkorlik — jamiyatimizning, bugungi va kelajak taraqqiyotimiz, farovon hayotimizning mustahkam tayanchi bolishi shart.

Adabiyotlar / Литература / References:

1. R-767-fond- Butunittifoq paxta sanoati xodimlari kasaba uyushmasining O'rta Osiyo viloyat qo'mitasi fondi, 1-ro'yxat, 49- yig'ma jild, 8-varaq.
2. Yoqubov G'ulom. Sanoatimizdagi o'pirilishlarga qarshi kurashimiz! // Qizil O'zbekiston. - 1930.- 21-fevral;
3. Jo'raqulov O., Ergasheva J. Qashqadaryo sanoati tarixi. – Qarshi: Nasaf, 1996; 219 bet
4. Mo'minov N. M. Sovetlarning O'zbekistonni sanoatlashtirish uchun kurashi. (1928 – 1932-yillar). – T., 1959. – 302 bet
5. Tursunov S. va boshqalar. Surxondaryo tarixi. – T., 2004. – 271 bet.
6. Qashqadaryo haqiqati" gazetasi 1992-yil 20-iyun.
7. Qarshi tikuvchilik bilashmasining joriy arxivi, 1991-yil hisoboti.
8. "Qashqadaryo haqiqati" 1992-yil 19-mart.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/1 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).